

Oponentský posudek disertační práce:

Autorka: **Eva Blechová**

Název: **Tvůrčí sebevědomí. O ožívání chuti tvořit.**

Téma disertační práce Evy Blechové je nejen pro každého tvůrce naprosto klíčové, ačkoli jeho zevrubné zpracování je zejména v domácí literatuře, alespoň nakolik je mi známo, poměrně sporadické. O to více oceňuji její výběr. Navíc, tvůrci si z mé zkušenosti často důležitost různých pojetí a osobnostního zakotvení kreativity i motivační struktury neuvědomují. Totéž pochopitelně platí ještě více pro neprofesionály, kteří tvořivost zapojují, ožívují nebo umrtvují v různých situacích svého života. Během svého studia na FAMU si vybavuji jen velmi sporadická upozornění na podobné téma, navíc pouze v podobě „nevyzdrojovaných“ bonmotů typu „Talent je zvýšená pracovitost“ nebo „Nejtěžší je hledání motivačních zdrojů“.

Metodologicky považuji zvolený kvalitativní a participativní přístup za zcela adekvátní zkoumanému tématu. Autorka nijak nepředstírá, že jejich 26 respondentů tvoří reprezentativní vzorek, na kterém by bylo možné statisticky relevantně demonstrovat jakékoli zjištěné skutečnosti. Analýza polostrukturovaných rozhovorů je důsledná a přehledná.

Za jeden z hlavních přínosů práce považuji nepředpojatost, s jakou autorka přistupovala ke struktuře. Několikrát se jí přihodilo, že ze zjištěných dat vyplynula potřeba neplánované a pro celek práce důležité kapitoly. Z pozice čtenáře také oceňuji ne zcela obvyklé uvádění teoretického rámce vždy vedle ukázek dat a autorčiných myšlenek. Takové členění práce podporuje její přehlednost a mimo jiné svědčí i o dramatické poučenosti (či intuici, talentu) autorky.

Práce sice obsahuje drobné překlepy, které ale nijak nesnižují srozumitelnost textu. Na druhé straně oceňuji opakované hledání přesného výrazu a uvádění originálních termínů v angličtině. Několik stylových rovin dobře slouží komplexnosti tématu a může pomoci dalšímu životu této práce.

Zcela jsem se neztotožnil s některými dílčími myšlenkami – například s tvrzením, že v tvorbě kvantita koreluje s kvalitou (na str. 162) nebo že neuvědomované složky motivace představují provokativní stanovisko („Nevím, proč

to dělám“ – str. 75). Pro další publikaci práce navrhuji pro inspiraci popisy bezpečného prostředí v psychoterapeutické literatuře.

Rovina autorčiných uměleckých děl v textu představuje osvěžující prvek, který do práce přináší mimo jiné inteligentní humor a plní i funkci názorného doplnění traktovaných skutečností. Takováto linka disertační práce je adekvátní zejména na umělecké vysoké škole. Na druhou stranu si nejsem jist, nakolik se mají lišit kritéria disertačních prací na DAMU od jiných vysokých škol. To však autorka (na straně 101) jistě nemyslí jako prosbu o sníženou náročnost hodnocení, neboť její práce podle mého názoru snese jakákoli srovnávání. Proto opakovanou sebekritiku, například obavu z „banalit“, беру jako součást upřímné participativní linie, nikoli jako předstíranou skromnost či braní větru z plachet případným kritikům, což někdy vídám zejména v Čechách jako oblíbenou akademickou rétorickou figuru.

Sebereflexe autorky představuje podle mého soudu velmi cennou součást práce. Je na akademické poměry nezvykle upřímná, zejména ve své odvaze popsat i vlastní nezdary a jejich emocionální i kognitivní zpracovávání. Zároveň netrpí tato linie bolestínským či citovým vyděračstvím, je naopak okořeněna noblesní sebeironií.

Za další ze silných stránek práce považuji myšlenkovou důslednost a názornost výkladu. Autorka nepřebírá nekriticky odbornou literaturu, nýbrž jí poměřuje zjištěnými fakty a vlastní zkušeností. Výsledek takového myšlenkového dobrodružství pak navíc umí představit v přehledné a srozumitelné tabulce. Příkladem může být syntéza načteného a vlastního modelu zájmu pomocí motivačního okna na str. 149, nebo úctyhodný model shrnutí hlavních bodů práce na str. 208. Několikrát prokázala Eva Blechová kromě umělecké i „levohemisférovou“ myšlenkovou kreativitu, například ve skvělém otočení atributů vnější podpory na podporu vnitřní (str. 205).

Autorka osvědčila schopnost kritické analýzy i přehledné a originální syntézy. Práce polemizuje s některými zažitými myšlenkovými postupy či mýty, klade mnohé zajímavé otázky a někdy přímo naznačuje směr dalšího možného bádání. Proto se těším, že autorka bude nadále své téma rozvíjet a s výsledky svých zjištění seznamovat uměleckou i vědeckou komunitu.

Otázka k obhajobě: Mohla by autorka rozvést možnosti upevnění sebe-kontroly a houževnatosti (grit), které se v její disertační práci i v jiných studiích jeví jako velmi podstatné pro dosahování dlouhodobých cílů?

Celkové hodnocení: **Disertační práci Evy Blechové hodnotím jako originální, kreativní, myšlenkově důslednou a inspirující. Práce splňuje standardy kladené na tento druh publikací. Proto ji vřele doporučuji k obhajobě.**

V Praze 5. 9. 2015

Stanislav Zeman